

БЪЛГАРСКИ ПЕРИОДИЧНИ ИЗДАНИЯ В БИБЛИОТЕКИТЕ НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ 1844-1944 г.
ст.н.с. д-р Мария Аргирова-Герасимова, E-mail: exch4@cl.bas.bg

БЪЛГАРСКИ периодични издания в библиотеките на Българската академия на науките : Каталог 1844-1944 // Състав. : Мария Аргирова-Герасимова, Йорданка Безлова, Капка Николова, Каталина Маринова, Величка Рафаилова и Величка Милчева; Отг. ред. Динчо Кръстев; Ред. : Мария Аргирова-Герасимова и Събина Анева; Худ. и дизайн : Марио Стайков; Предпечат : Нели Байкова. — София, 2007. — 144 с. : с ил. ISBN 9548854120 System number 000096654

В края на 2007 г. излезе от печат изданието “Български периодични издания в библиотеките на Българската академия на науките. Каталог. 1844-1944”. В него се представя книжовно-документалното богатство от списания, вестници и периодични сборници, публикувани в или извън пределите на страната за стогодишен исторически период и съхранявани в Централната библиотека и в специалните библиотеки на постоянните научни звена на Българската академия на науките /СБ на ПНЗ на БАН/. Погледът към миналото на българския периодичен печат е поглед към историята на българската нация. Значима е неговата роля като източник за изследвания на политически, икономически, културни, образователни и други аспекти на българската действителност от средата на XIX век до средата на XX век. За да се изследва и представи културно-историческото наследство от периодични издания, от 2000 г. в Централната библиотека започна разработването на проект за издирване, изучаване, дислоциране на изданията, уточняване на тяхната пълнота, физическо състояние, начин на постъпление, уникалност, наличност в други библиотеки в страната. Проектът има и още едно измерение, свързано както с въвеждането им в интегрираната автоматизирана библиотечна система ALERN500 и с представянето им в електронния каталог на Централната библиотека, така и с началото на дигитализацията им с оглед съхранение за поколенията и осигуряване на неограничен достъп до тях.

Настоящият каталог е своден, ретроспективен библиографски указател и е съставен на базата на преглед и анализ на сводните азбучни каталози на периодични издания в Централната библиотека, проверка де визу във фондовете, сверки и сравнения с библиографския указател “Български периодичен печат 1844-1944”, който и до днес запазва своята информационна стойност и значимост (1).

Каталогът е първото по рода си издание, което представя документалното богатство от вестници, списания и периодични сборници в академичния библиотечен фонд. В него са включени 1083 заглавия. Те са структурирани в две групи: периодични издания, публикувани на български език, и периодични издания, публикувани на чужди езици — руски, френски, немски, румънски. Библиографските описания са подредени в продължаваща номерация по азбучен ред, като в хронологична последователност се посочват наличните броеве и библиотеката, в която се съхраняват и предоставят за ползване. За заглавията в Централната библиотека са посочени сигнатурите, а за останалите заглавия — наименованията на академичните звена, в чиито библиотеки се намират те. Ако заглавието е включено в обособена лична библиотека, нейното име се изписва съкратено. В хода на изследователския процес се установи един факт, който повишава значимостта на академичния фонд от периодични издания, а именно, че в него

са включени 38 заглавия, които не са представени в гореспоменатия каталог на Д. Иванчев. Това дава основание да се счита, че те са може би единствени или рядко срещани екземпляри в българските библиотеки, което е основание за тяхното опазване да се полагат по-специални грижи. Те са маркирани с особен знак “звездичка”. За периодични издания, чиито заглавия са променяни, са направени препратки. След приключване на съставителската, редакционната и техническата дейност за отпечатване на каталога постъпи като дарение заглавието “Народна отбрана”, посочено в раздел “Допълнение”.

Съдържанието на Каталога се обогатява и онагледява от осем илюстрации на заглавни страници, корици или текстове на вестници и списания, притежание на Централната библиотека.

Каталогът съдържа три показалеца: Именен, Географски и Хронологичен, в които чрез посочване поредния номер на съответното заглавие се предлага възможност за бързо и многоаспектно издирване и получаване на необходимата информация. Именният показалец включва имена и псевдоними на редактори, издатели, собственици, съставители. От псевдонимите са прави препратка към официалното име на личността. Географският показалец представя наименованията на градове, в които са отпечатани периодичните издания. За селищата, които в настоящия момент са извън територията на България, се посочва държавата, в която се намират. За селищата, променили своите наименования, се препраща към настоящето им име. Хронологичният показалец посочва началната година на публикуване.

Каталогът включва и списък на съкращенията в две части — съкращения на наименованията на лични библиотеки или колекции, към които принадлежат дадени периодични заглавия, и други съкращения — наименования на институции, организации, партии и най-често срещани думи.

На базата на издирените и представени в Каталога заглавия периодични издания е извършен многоаспектен съдържателен и количествен анализ. Резултатите са представени в статия, публикувана в “Информационен бюлетин на Централната библиотека на БАН” (2), а също и в доклад, изнесен на 1 ноември 2007 г. на научна конференция с международно участие (3).

През 2008 г. се поставя началото на поэтапна дигитализация на периодичните издания, като се дава приоритет на най-ползваните заглавия - “Държавен вестник”, вестниците „Мир”, “Зора”, “Утро”, списанията “Мисъл”, “Златорог”, “Хиперион” и др. Следващата стъпка ще бъде дигитализация на застрашените от физическо износване заглавия и накрая — на всички останали издания. Централната библиотека на БАН постигна договореност с Народната библиотека “Св. Св. Кирил и Методий” да й предоставя липсващите в колекциите ѝ броеве с оглед постигане пълнота на дигитализираните заглавия. Академичната библиотека ще осигури неограничен достъп до тях чрез своя електронен каталог.

Каталогът е предназначен за широк кръг библиотечни работници и читатели, които ползват богатите фондове на библиотечната система на Българската академия на науките.

ЛИТЕРАТУРА

1. Иванчев, Димитър. Български периодичен печат 1844-1944 : Т. 1-3. - София, 1962-1969.
2. Аргирова-Герасимова, Мария и Йорданка Безлова. Българската периодика до средата на XX век във фондовете на БАН. // Информационен бюлетин на ЦБ на БАН, 2007, № 9, с. 7-14.
3. Аргирова-Герасимова, Мария и Йорданка Безлова. Книжовното наследство от български периодични издания във фондовете на Българската академия на науките. // Пета национална научна конференция с международно участие. Кирилицата в духовността на европейската информационна цивилизация, 1 ноември 2007, София (под печат).